

Д-р Людмила БАКРАЧЕВА - внучката на лесовъда Петър Беров

Звъним на стара софийска кооперация в центъра. Вратата се отваря, прекрачваме прага и се озоваваме... в началото на ХХ век. Нито компютърът, нито огромният телевизор могат да ни върнат обратно в ХХІ век - негoleмият апартамент упорито продължава да съхранява достолепния живот на старата софийска аристокрация. А неговата домакиня не прави изключение - с царствена осанка, премерена усмивка, жизнена и енергична, д-р Людмила Бакрачева ни настанява да пием чай „по руски“ - силна, ароматна, кехлибарена, току-що запарена напитка. От стената в нестандартния апартамент на две нива ни наблюдава портретът на Петър Савич Беров, а под него е старинното му писалище.

Д-р Бакрачева е дъщеря на Лев Петров Беров и внучката на Петър Савов Беров - агроном и лесовъд, когото познаваме и като първия редактор на първото горско издание „Лесовъдец“.

Роденият в с. Кубей (Бесарабия) Петър Савич Беров е потомък на българския род Бимбалови от елховското село Факия, които се изселват в Бесарабия след Руско-турската война от 1819-1821 г. и сключването на Одринския мир между Русия и Турция. Бащата на Петър Беров - Сава, протоерей, се ражда в с. Кубей, жени се за рускинята Юлия. Имат петима наследници. Единият от тях - Петър Беров, също е роден в Болградска Бесарабия през 1867 година.

Петър Беров е имал пет деца. През 1893 г. семейството пристига в България. Бащата на Людмила - Лев Беров (1901-1986 г.) се ражда в София, по образование е агроном, дълго време директор на Земеделската банка. Къщата на Берови се е намирала на ъгъла на „Евлоги Георгиев“ и „Граф Игнатиев“ (сега там е кооперация). В сегашния апартамент семейството на Людмила идва значително по-късно.

Людмила е родена на 22 февруари 1930 г. в София. Завършва стоматология в Медицинска академия. С кардиолога д-р Никола Бакрачев, починал през 2002 г., имат 50-годишен брак, две деца - син и дъщеря (за жалост покойница), внуци и правнуци, които живеят в САЩ и Англия. Безкрайно интересни и вълнуващи са животоописанията и на двата рода на Людмила - Берови и Бакрачеви.

С д-р Бакрачева се срещнахме не само като с една от наследничките на Петър Беров, но и с идеята да узнаем повече за последните дни на видния лесовъд и вече в наши дни да открием истината за местонахождението на последния му дом.

Всички поколения родове са с принос

- Г-жо Бакрачева, Вие сте родена 13 години след смъртта на Вашия дядо - Петър Савов Беров, когото лесовъдската колегия тачи много. Какви спомени се пазят в рога Ви за него?

- Родовата памет за Петър Беров е съхранена от моята баба - Любов Ивановна Берова, която наричавме бабушка. Тя е починала през 1958 г., с 40-години преживявайки съпруга си. Разбира се, и от баща ми - Лев, от чичо ми - Анатолий, най-големият син на Петър Беров, от моите лели - Нина и Людмила. Когато станах на 8 години, моят баща ми подари ракета за тенис и каза, че ще ме води на тенискорта в Борисовата градина, където сам е играл. Преди да стигнем до корта, който се наричаше „АС 23“, той ми каза: „Погледни, в тази част дядо ти Петър е направил разсадник, когато започва изграждането на парка“. Тогава Петър Беров е софийски районен горски инспектор. Така аз научих за първи път кой е бил дядо ми и с какво се е занимавал. А пък моят баща, когато е бил воден от баща си като малък в това само загатнато начало на парка, сред още млади фиданки, дори не е могъл да си представи какъв красив парк ще има София. Знам, пак от баща ми, че дядо ми е имал доста трудности по създаването на разсадника - жителите от околните села, в чиито мери държавата през 1896 г. започва из-

Лев Беров, 1931 г.

Петър Беров с най-големия си син Анатолий, 1914 г.

Людмила и Нина пред гроба на П. Беров в с. Михалци, 1920 г.

граждането на тази градина - източно и североизточно от сегашната Телевизионна кула, се противопоставят, скубят засадените фиданки, дори неколкратно заплашват Петър Беров с убийство. Той е имал ядове и с градската община, която не се съгласявала да прокара водопровод поне за една чешма в парка, а той като лесовъд е разбирал, че поливането е важно за фиданките. В по-късни години баща ми е написал статия в горския печат, където цитира думите на тогавашния кореспондент на френското издание „Дьо журнал дьо ла Ниевр“ граф Колона, който през 1898 г. в очерка си за София пише: „Тук има един пре-

налия век инж. Веселин Дочев, който се занимаваше с Музейната сбирка на ВЛТИ, е изпратил запитване до ОНС - с. Михалци, за установяване на местоположението на гроба. От гл. ас. Евгени Цавков, който сега отговаря за Музея на ЛТУ, ни бе предоставен отговор на запитването, в който се казва: „... В селското гробище има паметник със следния надпис: „Тук почива прахът на излязъл от народа и умрял между народа. В. Търновска земеделска катедра. Петър Савич Беров. Починал на 1.VII.1917 г.“.

В писмото е добавено още, че по разказите на живеещите близо до гробището, са идвали хора, които почистили гроба. Вие какво знаете по въпроса?

- С моя съпруг сме посещавали това гробище някъде в тези години, за които говорите, и ни бе посочено едно място на предполагаемото погребение. Ние наистина почистихме, но мястото не изглеждаше така, както го знаем от снимките, когато моите лели са били там. Именно затова искаме да знаем повече.

- Знаете ли защо Петър Беров е бил в с. Михалци, Павлуkenско?

- През 1914 г. той като агроном работи в Търновската земеделска катедра. Част от неговите пътувания из Великотърновска област са свързани с тази дейност. Но освен това той е член на Демократическата партия и народен представител. По разкази, най-вече на моята бабушка Люба, в Михалци Петър Беров е бил по партийни дела.

- Бихте ли разказали повече за вашата баба и съпругата на Петър Беров Любов Ивановна?

- С Любов Ивановна Чернигова - наследничката на замочен род от Смоленска губерния, Петър Беров се запознава в Москва, където и двамата учат - той агроном-лесовъдство, а тя - медицина. Женят се в Болград през 1892 г., а на следващата идват в България и тя прекъсва следването си. Първото им дете почива, а след това имат още пет деца. През 1908 г., когато Беров става народен представител, Любов отива в Русия и завършва зъболекарство в Одеса. С помощта на баща си, който ѝ купува оборудване, открива зъболекарски кабинет на ул. „Витошка“ в София и работи там, докато не се влошава зрението ѝ. Когато бях малка, бабушка ми четеше приказки на руски, а самата тя пишеше великолепни стихове. С рецитиране на едно такова стихо-

на нашите към България

красен парк „Княз Борис“, който е началото на един Булонски лес“.

- Открехнахте ни и една неизвестна за нас страничка от живота на Петър Беров, а именно, че освен виден общественик, автор на книги, той е бил и пчелар.

- Той е участвал в Първия всеславянски пчеларски събор през 1910 г. и дори е написал стихотворение, посветено на събитието. То започва с думите: „Не меч, славяне, и куршум,/ Не вик, закани, много шум,/ А разум здрав и братски дни/ Ще могат нас обедини“.

- В редакцията на нашето списание се обади съпругът на Марина Берова правнучката на Анатолий Беров (най-големият син на Петър Беров), която е учителка в София, с молба за повече подробности на мястото на гроба в с. Михалци, където Беров е погребан през 1917 година.

- През 30-те години на ХХ в. моите лели Нина и Людмила - дъщерите на Петър Беров, са посетили селското гробище в Михалци. Тогавашно те са заварили гроб с паметник и са установили, че тук наистина почива баща им.

- През втората половина на 70-те години на ми-

творение на руски, в което името на Христос заменил с името на виден партизек, аз „блеснах“ при приемането ми в Съюза на народната младеж (СНМ).

- Берови - това е една клонка от родословното Ви дърво. Майка Ви - съпругата на Лев Беров, също е от известен българо-македонски род. От другата страна също застава един не по-малко известен българо-македонски род - на Тома Бакрачев, който е чичо на съпруга Ви д-р Никола Бакрачев.

- Моята майка е Свобода Аврамова - дъщеря на Кочо (Константин) Аврамов - български общественик, учител и революционер, деец на Върховния македоно-одрински комитет. Нейният брат Асен Аврамов е също известен с македонската си дейност. Тома Бакрачев и брат му Григор са съратници на ВМОРО. Всичките с голям принос към България. Тази „бакрачевска“ жилка не е кръвна, но е толкова силна, че аз понякога се чувствам повече Бакрачева, отколкото Берова. Берова съм се казвала 22 години, а Бакрачева ще остана до края на живота си.

- Вашият живот как е протекъл? Според Вас продължават ли да се пренасят и натрупват в поколенията достойнствата на родовете?

- Завърших стоматология в Медицинска академия и цял живот работих като зъболекар. Започнах работа през 1953 г. като зъболекар в миньорския град Перник, който тогава се казваше Димитрово. В София се завърнах след седем години. Бях стоматолог в предприятието „Градски транспорт“, което беше проспериращо и зъболекарският кабинетът бе супер модерно оборудван. Със съпруга ми като лекари работехме в Коми и Тунис. Имаме две деца - Нина и Николай. Нина завърши медицина, направи отлична кариера в областта на клиничната фармакология, като на 40 години вече бе професор. За жалост отиде си от най-коварната болест преди 6 години. Нейният син е зъболекар в Англия. Синът ни - Николай Бакрачев, е завършил Художествена академия и се занимава с пространствено оформление и рекламен дизайн. Има много успехи у нас и в чужбина. Синът му живее и учи в Америка. Всички поколения от нашите родове имат своето достойно място в живота на страната. Всеки е със свой принос в определените области.

- Работихте в Коми? Кога е било това? Разкажете ни, защото знам, че никой не забравя тази република в тайгата на Русия.

- Годините са 1972-1975. Първо в Коми като главен лекар на болницата в Усогорск отива съпругът ми. След три месеца, в края на август, пристигаме ние - аз и синът ни, който трябва да започне шести клас. Посрещат ни съпругът ми, пътуваме с джипката. Пътят е само една дълбока кал. Веднага научавам, че времето - ранна есен, когато завалят продължителни дъждове, и ранна пролет, когато се топи снеготоп, се нарича... распутица. С нея трудно може да се справи транспортът, изпитание е за работещите в гората. През краткото красиво лято има много комари, но и прекрасни бели нощи. Най-хубавото време за работа в тайгата, а и за живота на хората, е при минус 40. Тогава тайгата е разкошна! Не можех да не се наслаждавам на тази природна красота. Белите нощи, северното сияние, тайгата - всичко това бяха нови, но невероятно кра-

сиви преживявания за мен. В Коми създадохме много приятелства. Още в първите дни в Усогорск се запознах с Агриана, чийто съпруг Данчо бе началник на т.нар. Долен склад - огромно предприятие с докарана от тайгата дървесина. Двамата бяха много хубава двойка. Агри рогди там дъщеря си. А аз написах разказ за това, който излезе в България, във в. „Отечествен фронт“ под заглавие „Снежинка се рогди в тайгата“.

- Знам за кого говорите! С Агриана работихме във вестник „Горско дело“, с Данчо се видяхме в Усогорск, когато ходех в командировка в Коми. Познавам и нейната „Снежинка“ - красивата Ивет. Поддържате ли още приятелството си?

- Толкова време изтече оттогава, толкова неща се промениха и в живота на страната, и в нашия живот, но с удоволствие и до днес поддържаме с Агри приятелските отношения, родени в суровата тайга на Коми.

- Прочетох Вашите книги с разкази - „Суроко“, излязла през 2007, и „Шепотът на тишината“ - през 2010 година. Моето възхищение като читател е пълно. Но какво отключва в човека желанието да пише, когато той не е професионален писател?

- Бабушка ми остави две тетрадки с прекрасни стихове, дядо Петър също е писал стихове, а татко обичаше да съчинява приказки. Аз от малка си измислях разказчета, а учителката ми по литература в гимназията казваше, че бъдещето ми е да пиша. Е...не позна съвсем.

- Книгите Ви съдържат много картини на природата, и то в различни краища на света. За мен те са чаровни със своята графичност, не на тежават на фабулата в разказа, но носят специфична емоция за мястото, което описвате. Обичате природата, нали?

- Да, разбира се. Но след въпроса ми се замислих и открий, че винаги съм била заобиколена от гора. Още от детските си години, които прекарвах на вилата ни в Бояна. Тогава не се страхувах да сляза до селото през гъстата стена от дървета, чувствах се пазена от тях. И винаги, когато напускам някое място, аз вземам „довиждане“ с гората. Тръгвайки от Коми, гледах тайгата, тръгвайки от Тунис - маслиновата гора. А най-много срещи и сбогувания имам с брезовите гори - най-големите и най-красивите на Балканския полуостров, в Етрополския Балкан, под връх Баба, които се въздигат от нашата вила в с. Бойковец. Животът ми е свързан с гората.

- Какво Ви прави щастлива днес?

- Разговорите със сина ми. Контактите, макар и далечни, с внуците и правнуците в Америка и Англия чрез скайп. Красивите спомени. Общуването ми с много помлади от мен приятелки, с които ходим на концерти в зала „България“, театри и изложби. О, забравих - котаракайт Мъри, който стои до мен, опитващ се да разбере разговора ми с портретите, които ме заобикалят - на СКЪПИТЕ - отлетели в други измерения.

Разговора води
Светлана БЪНЗАРОВА
Снимки Евгени ЦАВКОВ
и архив на Людмила БАКРАЧЕВА